

11. Odpoveď ministra školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky Tomáša Druckera na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Ingrid Kosovej podanú 7. augusta 2024 vo veci implementácie desegregačných opatrení

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tomáš Drucker
minister

KANCELÁRIA NR SR PODATEĽŇA	
Došlo: 18 -09- 2024	
Číslo záznamu: 19505	Číslo spisu: KNR-ODOS-0756/2024-14
Listy: 41 Prilohy:	Vybavuje:

Bratislava 13. septembra 2024
Číslo: 2024/18417:1-E1670

Vážená pani poslankyňa,

dňa 20. augusta 2024 mi bola pod číslom KNR-ODOS-0677/2024-9 doručená Vaša interpelácia vo veci implementácie desegregačných opatrení.

V súlade s § 130 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky si Vám dovoľujem zaslať odpovede na Vami položené otázky.

1. Aké konkrétne desegregačné opatrenia boli doteraz realizované okrem vyššie spomenutých opatrení za obdobie vášho mandátu?

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (ďalej ako „MŠVVaM SR“) považuje problematiku predchádzania a odstraňovania segregácie vo výchove a vzdelávaní za jednu zo svojich strategických priorít na obdobie rokov 2023 – 2027. Prijatím Stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní a Plánu obnovy a odolnosti SR od roku 2021 zásadným spôsobom zintenzívnilo svoju činnosť v tejto oblasti. Realizuje viacero synergických aktivít, ktoré na seba nadväzujú a postupne prispievajú k odstráneniu vylučovania, neprípustného oddeleného vzdelávania a eliminácii ich negatívnych dopadov na detí a žiakov pochádzajúcich z odlišného etnického a sociálne znevýhodneného prostredia vo vzdelávacom systéme na Slovensku.

Okrem Vami uvádzaných opatrení (metodická príručka desegregácie, monitoring rizika segregácie a národný projekt (ďalej ako „NP“) zameraný na overenie riešení desegregácie – NP Príležitosť pre všetkých) boli od môjho nástupu do funkcie ministra zrealizované nasledovné kroky:

- december 2023 – MŠVVaM SR zjednotilo svoj postoj k výstavbe škôl v segregovaných lokalitách. Pri výzvach realizovaných v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR zameraných na zvýšenie kapacít škôl bola definovaná podmienka poskytnutia finančných prostriedkov - tzv. 3D princíp (desegregácia, destigmatizácia a degetoizácia). Splnenie tejto podmienky kontroluje nezávislý tím na Úrade splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (ďalej ako „ÚSVRK“).
- február 2024 – na MŠVVaM SR bol vytvorený samostatný odbor podpory inklúzie marginalizovaných skupín, ktorého hlavným predmetom činnosti je problematika odstraňovania segregácie vo výchove a vzdelávaní. Odbor sa zaoberal vytvorením zámerov NP Príležitosť pre všetkých a NP Vytvorenie podmienok na inklúziu žiakov nesprávne zaradených do špeciálnych škôl a špeciálnych tried základných škôl do hlavného vzdelávacieho prúdu, taktiež podporou poskytovania ranej starostlivosti a včasnej intervencie deťom z prostredia generácie chudoby formou manažovania procesu poskytovania finančných prostriedkov pre jednotlivých prijímateľov. Vypracúva aj desegregačné štandardy vo výchove a vzdelávaní, spolupracuje na tvorbe analytických a legislatívnych podkladov pre potreby rezortu, podieľa sa na zabezpečení nadrezortnej spolupráce.
- júl 2024 – prebiehala príprava štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní (desegregačné štandardy) ako princípov a postupov predchádzania a eliminácie segregácie vo výchove a vzdelávaní. Povinnosť ich uplatňovania bude upravená novelou školského

zákona. MŠVVaM SR poskytuje podporu k ich uplatňovaniu v praxi formou metodické príručky desegregácie, ktorá obsahuje odporúčania so zohľadnením variability typov situácií, v ktorých sa segregácia môže prejavovať v špecifických podmienkach SR.

Vyššie uvedené kroky realizované MŠVVaM SR majú systémový a často aj legislatívny charakter. Ide o zmeny, ktoré odborná verejnosť požaduje už celé desaťročia.

2. Aké desegregačné opatrenia plánujete spustiť okrem vyššie spomenutých opatrení a v akom časovom harmonograme v budúcom období?

Jedným z prvých opatrení k podpore desegregácie škôl bolo zavedenie definície segregácie vo výchove a vzdelávaní do školského zákona. Novelizácia zákona o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení a školského zákona, ktorá bude na októbrovej schôdzi NR SR prerokovaná už v druhom čítaní, zavádza povinnosť škôl uplatňovať štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní. Predmetom tejto novelizácie je aj aktualizácia definície segregácie terminologickým spresnením. Jej cieľom je zamedziť nesprávnej interpretácii zákonných dôvodov oddeleného vzdelávania bez vecnej zmeny tohto paragrafu. Zároveň MŠVVaM SR pristúpilo k úprave definície národnostného školstva, a to aj z dôvodu, aby nemohla byť zneužitá na obchádzanie zákazu segregácie. MŠVVaM SR bude realizovať analýzu administratívnej a právnej praxe na Slovensku, ktorá je jednou z aktivít NP Príležitosť pre všetkých. V prípade potreby pristúpi na základe výsledkov analýzy k ďalším legislatívnym zmenám. Nepriamy, ale veľmi pozitívny dopad, bude mať aj zavedenie normatívneho financovania materských škôl, zákaz dvojzmennej prevádzky základných škôl, zavedenie systému včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky a ďalšie zmeny, ktoré sú už predmetom rokovania v NR SR.

MŠVVaM SR zároveň pripravuje nový komplexný model financovania podporných opatrení na dosiahnutie inklúzie. Jedným z kľúčových cieľov podporných opatrení je plnohodnotné zapájanie detí alebo žiakov do výchovy a vzdelávania, rozvíjanie ich vedomostí, zručností a schopností so špecifickým dôrazom na deti a žiakov z marginalizovaných rómskych komunít. Súčasťou plánovanej zmeny finančného modelu je prechod financovania podporných opatrení zo zdrojov Plánu obnovy a odolnosti SR na zdroje zo štátneho rozpočtu.

V rámci ďalšieho pripravovaného NP Vytvorenie podmienok na inklúziu žiakov nesprávne zaradených do špeciálnych škôl a špeciálnych tried základných škôl do hlavného vzdelávacieho prúdu plánujeme identifikovať nesprávne zaradených žiakov s diagnózou ľahkého stupňa mentálneho postihnutia a zriadiť pre nich systém podpory s cieľom ich opätovnej inklúzie a zaradenia do bežného prúdu vzdelávania.

V júli 2024 MŠVVaM SR cez svoju priamo riadenú príspevkovú organizáciu Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie spustilo novú výzvu pre NP s názvom Vytvorenie a overenie systému včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky a adresnej podpory žiakov v systéme poradenstva a prevencie. Prostredníctvom tohto projektu bude školám a MŠVVaM SR umožnené identifikovať žiakov v riziku opakovania ročníka a poskytnúť im adresnú pomoc na elimináciu tohto rizika.

Nemenej významným opatrením je aj akcelerácia podpory ranej starostlivosti detí z marginalizovaných skupín obyvateľstva. Zároveň sú otvorené alebo sa pripravujú viaceré výzvy a projekty, ktoré sú v gescii iných rezortov.

3. Aké konkrétne desegregačné opatrenia budete implementovať v školách, kde Najvyšší súd SR potvrdil segregáciu - Muránska Dlhá Lúka, Terňa, Stará Ľubovňa-Podsádek, Šarišské Michaľany? V akom časovom harmonograme?

MŠVVaM SR bude od spomenutých škôl a lokalít vyžadovať plnenie všetkých prijatých reformných opatrení a zákonov vrátane prijatých desegregačných štandardov - ako bolo spomenuté, zavedie ich novelizácia zákona o financovaní a školského zákona. Výstupom z týchto procesov bude povinnosť škôl uplatňovať štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní. Pri ich

napĺňaní bude jednotlivým školám a lokalitám poskytovaná odborná podpora prostredníctvom systému podporných opatrení a ďalších podporných prostriedkov vyplývajúcich zo Stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní. MŠVVaM SR taktiež poskytuje všetku odbornú a metodickú pomoc, ktorú má k dispozícii.

V rámci rozbiehajúceho sa NP Príležitosť pre všetkých bude otvorená možnosť zapojenia sa do pilotného overovania desegregačného procesu pre všetky Vami uvedené lokality. Presný zoznam lokalít bude vybraný riadiacim výborom tohto projektu, avšak za MŠVVaM SR budeme v rámci tejto skupiny presadzovať aj výber lokalít, ktoré majú aktuálne súdne rozhodnutia ohľadom segregácie.

4. Akými konkrétnymi krokmi a kedy plánuje MŠVVaM SR zamedziť prehĺbovaniu segregácie pri tvorbe školských obvodov? Ak nie, prečo?

V zmysle Rámcového plánu legislatívnych úloh vlády SR na 2. štvrtrok 2025 MŠVVaM SR pripravuje návrh zákona o správe v školstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v ktorom zvažujeme aj úpravu ustanovení o určovaní školských obvodov, o správe siete škôl a školských zariadení a úpravu úloh a právomocí Štátnej školskej inšpekcie.

5. Plánuje MŠVVaM SR spustiť projekt „autobusovania“, ku ktorému Rada Európy vypracovala postupy /Feasibility Study on a School Desegregation Invention in the Slovak Republic)? Ak áno, kedy, kde a z akých finančných zdrojov, v akej výške? Ak nie, prečo?

MŠVVaM SR je pripravené byť plne súčinné pri tvorbe výzvy, tá je však v gescii sprostredkovateľského orgánu, ktorým je ÚSVRK v rámci špecifického cieľa P SK: RSO 4.2 Zlepšenie rovného prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania rozvíjaním dostupnej infraštruktúry vrátane posilňovania odolnosti pre dištančné a online vzdelávanie a odbornú prípravu.

6. Plánuje MŠVVaM SR zrušiť problémové školy, resp. školy s vysokým podielom rómskych detí z MRK, kde už teraz dochádza k segregácii a kde je preukázateľná nižšia kvalita výchovy a vzdelávania? Ak áno, kde a kedy? Ak nie, prečo?

Štatistiky vedené MŠVVaM SR sa opierajú o zákonom definované pojmy a dáta, ktoré má rezort k dispozícii na základe každoročného zberu. Centrálny register rezortného informačného systému (RIS) obsahuje dáta na úrovni jednotlivých žiakov k 15. septembru daného školského roka podľa § 158 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (národnosť, materinský jazyk). Súčasná právna úprava neumožňuje zber etnických údajov, nie je preto možné explicitne vykázat, koľko rómskych detí a žiakov je na školách. Podľa Ústavy SR „Každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti.“

Pre potreby už spomenutého monitoringu rizika segregácie bola cieľová skupina identifikovaná pomocou tzv. „proxy“ indikátorov, ktoré sa s touto skupinou obyvateľov prekrývajú. V nami definovanej skupine sa prekrývajú dva dôvody rizika vylúčovania, a to na základe sociálneho statusu a na základe etnicity indikovanej podľa materinského jazyka.

Prostredníctvom monitorovacieho systému budeme skúmať aj prepojenie medzi vyššou prítomnosťou detí z rómskych komunít v školách a kvalitou poskytnutého vyučovania. Zistenie takéhoto vzťahu má zabezpečiť vyššiu mieru pozornosti a podpory zo strany štátu pre takéto školy. Je potrebné zdôrazniť, že o zriadení a zrušení škôl rozhoduje primárne samotný zriaďovateľ, v tomto prípade najmä samospráva.

7. V ktorých slovenských školách a obciach hrozí riziko segregácie rómskych detí podľa aktuálnych údajov, ktorými MŠVVaM SR v súčasnosti disponuje? (žiadam MŠVVaM SR o zaslanie zoznamu slovenských škôl s vysokým podielom rómskych detí z MRK, t. j. nad 60% a zoznamu obcí, kde sa tieto školy nachádzajú. Vzhľadom na prebiehajúce monitorovanie

rizík segregácie, verím, že nedostanem odpoveď „že ministerstvo nemá údaje o počte detí z MRK“.)

V rámci krokov, ktoré MŠVVaM SR realizovalo, bol vytvorený koncept jednotného systému monitorovania rizika segregácie. Výstupom z tohto monitoringu bude prvá správa o monitorovaní rizika segregácie, ktorá bude v dohľadnej dobe skompletizovaná, a následne budeme vedieť položenú otázku exaktne zodpovedať.

8. V ktorých lokalitách sa bude implementovať národný pilotný projekt desegregácie? (konkretizácia 15 lokalít)

V prvom rade je potrebné upriamiť pozornosť na znenie projektu, kde je počet 15 lokalít ohraničený ako maximálny („najviac 15 lokalít“), a to najmä z dôvodu odporúčaní nezávislých odborníkov v rámci pripomienkových konaní.

Proces výberu lokalít je nastavený dôkladne a pozostáva z viacerých krokov:

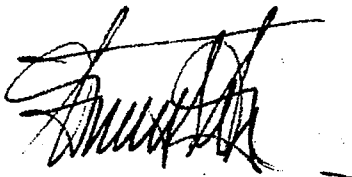
1. vytvorenie predbežného návrhu lokalít
2. konzultácie s ÚSVRK
3. finalizácia výberu lokalít, ktorú realizuje projektová komisia pre NP Príležitosť pre všetkých.

MŠVVaM SR má vytvorený predbežný návrh 32 lokalít, ktorý posledné týždne konzultuje s ÚSVRK. Lokality boli vybrané na základe rámcových kritérií, ktoré definujú zámer NP. Cieľom je zamerať sa na lokality s rôznorodými typmi segregácie naprieč rôznymi regiónmi, ktoré sú uvedené v Atlase rómskych komunít 2019.

Prvé zasadnutie projektovej komisie bude realizované v priebehu septembra s cieľom vytvoriť finálny zoznam lokalít, ktoré následne projektový tím priamo osloví s možnosťou zapojiť sa. Zapojenie jednotlivých lokalít do projektu závisí od ich rozhodnutia.

Záverom uvádzam, že naším spoločným cieľom je neželaným situáciám oddeľovaného vzdelávania predchádzať a zabezpečiť kvalitné a bezpečné vzdelávanie pre všetkých žiakov a žiačky v zmysle princípov a cieľov inkluzívneho vzdelávania.

S úctou

Vážená pani
Ingrid Kosová
poslankyňa
Národná rada Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka č.1
812 80 Bratislava 1

Na vedomie:
Vážený pán
Peter Žiga
poverený výkonom právomocí predsedu
Národná rada Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka č.1
812 80 Bratislava 1